

הרמב"ן והרמב"ם וגם דעת התוספות ופסק כדעת התוספות שאפלו אם היגביה ע"מ לגוזלו אינו קונה Ach"c ביאוש כיון שאתי לידו באיסורא.

יש לומר שלפי שיטתם אין יאוש קונה גם באינו ברשותו וזהו עצמו הטעם של בא בידו באיסורא שאנו נקרא אינו ברשותו והיינו כך שהוא דבר אחד ממש והוא שחק"א הוא להלכה למעשה אומר שם לפי שיטת התוספות שהלכה כמותם משא"כ התשובה הוא לפילפולא בועלמא לתרצ' הקושי' מהשלשה גמרות מביא מהרמב"ם שהוא בעצם מתרץ כיון שאין זה נוגע להלכה.

ובאמת לפי שיטת התוספות יכולים לתרץ כמו שאמר שם בק"א שאגלאי מלהא למפרע שהיה מותר בהנאה והוא יכול להפקי רשותו משא"כ כשהלא איגלאי מלהא למפרע אינו נעשה כל הקודם זכה משא"כ לשיטת הרמב"ם אפלו לא איגלאי מלהא למפרע ג"כ יכולם לזכות בו.

לכן מוכחה הרמב"ם לתרצ' הגם שככל הקודם זכה מ"מ אינו נעשה הפקר גמור ולא נפקע שם בעלים ממנו.

הלבנה ומנהג

הערות בס' "שבת כהלה"

(המשך)

הרב יוסף ישעיה ברוין
ר"מ בישיבה סידני אוסטרלי

(10) בפ"א סל"ח בגדר אמբטי - יעווין בח"י הצע"צ עהש"ס שבת מא, ב - בדף הספר החלוקת בין לערות מכ"ר העומד על האור הנך, סאמעווואר או לערות מכ"ר תומכי' כשההעבירותו מעל האור, אבל בהלאיק (חמין הטמונה בתנור מעש'ק וה坦ור גרופה מאש

ממש, ואף שנשארו שם גחלים הם קטומים, ועד לאחר ביום ש"ק יש ערך חצי מעל"ע) כיוון שהתנור גורפה ממש דיןכו ככ"ש, לעניין שלא למחות לערות ממנו על הטiya (העלין) בש"ק, אף שחלילה נהוג כן.

וצ"ע אי החומרא דאמבטוי שיק גם באופן כזה, שהמים אינם חמימים כ"כ (ואף שאםבטוי שיק גם בכ"ש, מ"מ בנדו"ז האrik הcz"צ לבאר איך שהתנור גורף ושותה חצי מעל"ע וכו', וא"כ אין חמין מאד).

וצ"ק ממש"כ הcz"צ לעיל (לט, ג) שהלאיק "חמין הרבה מאוד כאםבטוי וגם הם כ"ר", אף שי"ל דשם מيري כשייש תנור בית החורף דבוק לתנור שעמידים בו הצלענט והלאיק וע"י שמשיקים בليل ש"ק תנור בית החורף עי"ז מגיע החום לתנור שעמידים בו הצלענט והלאיק שיהו מארוד ככ"ר שהעיברו מהן האור" (כלשונו מא, ב). ונוגע למעשה במיחם חשמי, דראים במוחש שאין המים חמימים כ"כ כבכ"ר על האש, ועאקו"כ בכליה ה"שומר-חום" - (בקבוק טרמוס) שלכאור א"צ להיזהר לערות מכ"ש וכו' כיוון שאין דיןכו כאםבטוי ועפ"ז צע"ק במש"כ בסמ"ח ואכ"מ.

(11) בפ"א הע' פ"ז שיש לדמות למליח היישן וקוליות האיספנין דברים נוספים שעינינו רואות שמתבשלים בעירוי מכ"ש. ובהע' פח הביא ג"כ ד' הcz"צ בנוגע לביצה - להעיר ממש"כ הcz"צ בחמי להש"ס שבת (מא, א - בדף הספר) בההשוואה בין קוליות האיספנין וכו' ל"קלוי הבישול" שהוזכר ביראים (مراה דהאי שמעתתא), זול"ק: "דשאני הני [מליח היישן וכו'] שהם קלים להתחשל מאוד לכך שהם מתבשלים אפי' בכ"ש,

"וכמ"ש בב"י סヒ"ח בד"ה וכו' הר"א ממש שיש דברים רכים שמתבשלים אפי' בכ"ש כו' וכמו מליח לליישנא קמא". ומוכחה, דהשווים להדרי, והז הוכחה נוספת - אם יש צורך - דכל כי"ב דמליח היישן וכו' אסור, דהרי מה"ט נאסר להכנס שום דבר לכ"ש

מחשש שמא גם הוא מתבשל בכ"ש כמליח הישן וכו'. וכ"מ במרודכי פ' כירה (שהביא ד' היראים הנ"ל, ומשם הביאו ה באחרונים - עי' לדוגמא שו"ע אדה"ז סקס"ח בקו"א סק"ח) דמלח (ללישנא קמא) קוליס האיספנין, וחומרא דקל היבישול דין אחד להם, ודמי להדרי. [בטור וב"י עוד השוו רק מלך לחומרא דקל היבישול ולא מליח הישן וכו'].

(12) בפ"א הע' צה מספקא לי' אם משנית בשו"ע וננו"כ שモותר לערות על כ"ד מכ"ש, האם הוא גם לאחר שנתבאר חומרת היראים עד קל היבישול - לא דק כ"כ, דהרי בשו"ע לא הובאה חומרת היראים כ"א לגבי פת, והמ"א כ' דגム בשאר דברים יש להחמיר (עי' מהה"ש סקט"ו). וא"כ איך יש להסתפק בכוונת השו"ע במש"כ ההיתר לערות על כ"ד מכ"ש. וגם בשו"ע אדה"ז לא כ' שモותר לערות על כ"ד מכ"ש כ"א לגבי החשש דמייחזוי מבשל, אבל לא הזכיר מואמה בקשר עם חומרת היראים. ורק לאח"ז הביא האיסור דקל. היבישול ורגיל ביוטר בשו"ע אדה"ז שלאחרי כו"כ סעיפים מוסף פרטנים נוספים ושיטה נוספת, שעי"ז משתנה הפס"ד במש"כ בסעיפים שלפנ"ז.

ומה שהוכיחה מקצתה"ש (סק"א) - גם הוא לא כ' אלא ד"משמעו כן" שעירוי מכ"ש מותר [זה המשמעות אינה מה ש' אדה"ז לפנ"ז דמותר לערות על כ"ד מכ"ש דז"ב שזו רק מצד העניין דמייחזוי מבשל, כ"א ממש"כ אדה"ז באיסור דקל היבישול רק הדין דכ"ש, ולא הזכיר עירוי מכ"ש, ומושמע דעתו מכ"ש מותר]. ועוד זאת, דאפיי בכללי שלishi לא ברירה לי להקצתה"ש להיתר, ממש"כ (בסק"ב) ד"מצדד הפמ"ג להקל" (וכען ממש"כ הו"ע בכיאורים אותן כח בדעת המשנ"ב).

ומש"כ שכן משמע משורת הצ"צ בדין הטיה - ודאי הוא פליטת הקולמוס, וצ"ל חי הצ"צ עהש"ס. וגוף ההוכחה לא הבנתי, דהרי בד' הצ"צ לא הוזכר כלל עד חומרת היראים. ואיך ניתן להוכיחה שיטתו בעניין זה, כשלא נז' בדבריו. ממש"כ הצ"צ בח"י שבת (מא, ב - בדף הס'), היינו רק شبעריווי מכ"ר (שהועבר מע"ג

האור) א"צ למחות, דהוイ ככ"ש וככו', ולא נז' שם איך צ' לעשות לכתהילה.

ולכתהילה ודאי אפ"ל דאסור אפי' בעירוי מכ"ש [וכدماتה הוכחה ממש"כ שנางו לעשות משקה טיא לפני שבת - עי"ש לט', ג, אף שי"ל שהוא מטעמים טכניים ולא הלכתיים, דהרי טיא דין כתבלין וכולדמקן הע' נא].

(13) בפ"א ס"ג הביא מחלוקת הפוסקים אם גם כליל שלishi (ואילך) אסור, ומסיק שלכן רצוי לנוהג באופן דעתו מכ"ש, דבר המפורש בפוסקים שמותר. ואני בער ולא אבין, אי' איפוא מפורש בפוסקים דלאעת היראים מותר בעירוי מכ"ש. והרי ההיתר בפוסקים לעורות מכ"ש, הוא רק שא"ב חשש דמייחז כמבשל, וכן'ל הערכה 12. והיאך אפשר להציג להעדייף עירוי מכ"ש על כליל שלishi על סמך מה שכ' הפוסקים בנושא אחר. וד"ז - דלהיראים מותר בעירוי מכ"ש - לא נתרפרש בשום מקום (כ"א בקובץ הערות וכי' צ"צ, הוועתק בביורוים אותן כת). ומקום גדול לומר, דגם להמתירין בכליל שלishi, מ"מ יש לאסור בעירוי מכ"ש (דעירוי מכלי דין כהכל עצמו, וכככ"ר, ואכ"מ). והאם בغال סברא קלושה זו, שאין לו כל רמז בפוסקים (להלכה), אפשר לומר לדעתהילה יש להתייר עירוי מכ"ש. והרי כל כי האי, הו"ל להפוסקים לכתוב כן להדייא. וכבר הארכנו לעיל (הע' 1) דעת"ג לסfork ולחתייר על יסוד ד' החוויד הנ"ל.

וכבר נת' לעיל (הע' 11), בדבר' הצ"צ משמע דקליל הבישול וקוליות האיספנין דמי להדי וכאן משמע בכמה מקומות בפוסקים, ומכיון שכן מקום גדול להחמיר גם בעירוי מכ"ש [ובפרט עפמש"כ אדה"ז בשו"ע (סקס"ח בקו"א סק"ח) שחומרת היראים בכ"ש הוא "משום שבת וטקרה וחטאות"]. ועכ"פ תמהני איך אפשר לסתום שעדייף בעירוי מכ"ש, דבר שהוא היפך המשמעות דנו"כ השו"ע בכ"מ, ולא נמצא כן בשום מקום. [שוב נתעוררתי מל' הפמ"ג

(במ"ז סקי"ז) "דכ"ש עירוי שלו אין לחוש וכ"ש כל שליישי" והביאו לגבי נדו"ד - החומרה דקל היבשוי[.]

והנה, בגין הפלוגתא בנוגע לכלי שלישי לשוי היראים - הנה מחד גיסא מפורש כן ביראים עצמו (כמו שהביא בהערות). וידוע הכלל שאין לסמוק על מש"כ האחرونנים נגד גдолין הראשונים, כאשר לא הביאו דבריהם ולא הי' תח"י. ובפרט בנדו"ז שמש"כ הראשונים הוא לחומרה דיקא (ראה בהל' מכירת חמץ לאדה"ז, ועיי"ע בשיחת כ"ק אד"ש בקשר עם שינוי המהדורות דס' היד, ואכ"מ) וא"כ הי' לנו לנוהג כן להחמיר גם בכל שליישי [והתאי בבי' אות כה בסופו שנהגו רק לגבי כ"ש ולגבי כל שליישי לא נת' חומרת היראים - אינו מחורר כ"כ, ובפרט שגם אינו ברור כ"כ שאכן כך נהגו].

ולא עוד אלא שגם האחرونנים שהתיירו לא כתבו כן כ"א ממשמעות הל' ומסברא, ולא בודאות וכו'. וידוע הכלל שהכ"מ שהלכה רופפת בידך החלך אחר המנהג", ומפורש כי החתח"ס (שו"ת יוז"ס סי' צה) שנהגו ליזהר גם בכל שליישי. ואף שהחתח"ס מיריעי לגבי מפליט ומבליע ולא לגבי בישול (וגם בנדו"ז כי הפת"ש דנוהגים להקל), מ"מ ב"שביתת השבת" כי שכן נוהגים המדקדקים ליזהר בזה, וכמו שהביא כ"ז בהע' צז. ופוק חז', שרבים וכן שלמים נוהגים מאו ומקדם להקפיד גם על כל שליישי. ויסודם בד' הרא"ם בס' יראים (וועיג"כ בערואה"ש סחי"ח סכ"ח).

לאידך, בדעת אדה"ז ייל דלא ס"ל להחמיר כ"א בכ"ש, דאל"כ הרoil לפרט גם בכל שליישי. וכעין הוכחת הפמ"ג (א"א סקל"ה) מדברי הב"י "דפשיטה דלא אסור אלא כלי שני ולא בשלישי", דכל שני - אין שלישי בכלל (וכמו שביאר ב"תוס' ב"י" לפ"א אות ז). והרי גם אדה"ז מחלוקת בכ"מ בין כלי שני שלישי, כבhalb' פסה (סתנ"א סל"ד), וכן בנוגע לא מבטי שאסור רק בכ"ש (וכמפורש בח"י הצ"צ עהש"ס שבת (מ,א - בדף הספר). וא"כ גם בנדו"ז ייל דכל שני דוקא קאמר ולא שלישי. ואולי יש להוכיח כן גם מה שכ' אדה"ז המנהג להחמיר בפתח, ונת"ל (הערה 4) דבשאר דברים אין נפק"מ לדינה, דבלא"ה אסור מצד מיחזי כմבשל. ואילו ס"ל

לאדה"ז להחמיר ב kali הבישול גם ב kali שלishi נפק"מ טובא, דמצד מיחזי כמבשל מותר ב kali שלishi, משא"כ מצד החומרא kali הבישול. ובע"כ דכוונתו kali שני דוקא וכזה דמייחזי כמבשל שאסור רק ב kali שני. עוד יש להזכיר ממש"כ אדה"ז (סתנן"ב סל"ד) גבי חמץ דב kali שלishi ורביעי שיש להחמיר בו אף שא"ב כה לבשל, ולמה לא מצא לנכון להציג כן לפנ"ז גבי כ"ש (בסל"ג), ובע"כ דב kali מובן שיש להחמיר שהרי kali הבישול מתבשלים גם בכ"ש (וכמש"כ המג"א סתמן"ז סק"ט) משא"כ ב kali שלishi הוצרך להוסיף טעם בדבר. וק"ל.

ואולם כ"ז לפלפולא בעלמא, ובוגרנו לפועל - עפמש"כ אדה"ז בריש הלכתא רבתא לשbeta שבסי' שיש להחמיר בדברים שמצוינו בראשונים שהוא חssh חטא וכו', ומפורש יותר בנדו"ז (kali הבישול) בשו"ע אדה"ז (סקס"ח קוו"א סק"ח) שמחמירם בו משום "שבת וס킬ה וחטא", ומכיון דלהיראים (مراה דהאי שמעתתא) י"ב חשש חטא וכו' גם kali שלishi, לכאר' יש להחמיר וליזהר גם kali שלishi. ומה גם שכן החMRIו כמה מהאחרונים (כמו שהעתיק בהע' זה) ונתפסת המנהג כן אצל קו"כ.

[ומפי השמועה, שכ"ק אד"ש נהג שבתו בעת הסעודות בדירה חותנו כ"ק אדמור"ר (מוorthy"צ) נ"ע להכניס מלך לתוך הקף של המرك. ואין אנו אחראין לכל השמועות, ומה גם שיתכן שלא hei היס"ב. ובפרט שייל דמלח אני שמעיקרא דין הדינה היה כתבלין, [ואפי' למאי דקייל שהחMRI תע"ב, הרוי במלח שלנו שנתבשל יש מקילין, אף שадה"ז לא ס"ל כן בסידורו (משא"כ בשו"ע). ובצירוף כהנ"ל יחד]. א"כ אין להחMRI בו kali שלishi. וייל עוד שלא אמרו שאינו כתבלין כ"א לגבי זה שמתבשלת kali שני אבל לא kali שלishi. וכ"מ מדי היראים עצמו שהביא Mai Dai' בגמ' דיל"ק מתבשלת גם בכ"ש, ומינה דבישול אינו תלוי בכ"ר וכ"ש, כ"א כ"ד לפyi עניינו, ומשו"ה יש להחMRI בכ"ד גם kali שלishi זולת המפורש בgam' עכית"ז. ומשמע קצת דעת לחלק בין kali ראשון, שני ושלishi, אלא שאין אנו בקיין, משא"כ בנדו"ז

שמפורש בגם' רק דבכ"ש בשלה, ומוכח דבכלי שלישי מותר, כן ייל' בד"א[פ].

ועכ"פ לדידי, בעירוי מכ"ש ודאי שאין מקום להקל, וכמפורש יוצאה מדר' הצע"צ הניל' ש"קלי הבישול" כМОHAMם כקולייס האיספנין וכו', ובLIGHT ברירה אولي יש מקום להתריר בכלי שלישי. ועכ"ע למעשה.

ולחביבותא דAMILתא - עי' בפסקין פמ"ג ערך כ"ר סק"ט שבענין כלי שלישי ציין לפמ"ג הניל' (א"א סקל"ה) ולפמ"ג הל' פסקת (סתמ"ז במנ' סקט"ו וסק"ז) ושוב ציין לשווית חת"ס (יו"ד ס"ה) הניל'. ולדינא צ"ע.

(14) בפ"א הע' קא כ' על יסוד דבריADMו"ר הצע"צ להקל בלא שהה הCPF והמצקת כלל בכ"ר. ולידי צ"ע למעשה, כי: 1) בפס' 1' להצע"צ מפורש ד"למנשה צ"ע "ואין למדין הלכה אלא מפני מעשה וכו'. 2) וגם בשווית הצע"צ (יו"ד סע"ד) שהכריע להקל, הוא רק סנייף להיתר, ואיך אפשר למוד מזה להתריר רק מטעם זה וכעין מש"כ הו"ע בהע' קז. 3) ועוד זאת, שגם בזה כ' בשווית הצע"צ ד"נוטה הסברא יותר שלא נעשית הCPF כ"ר, הרי דיןוקי מספקא לי (אף שפשות - דסבירתו דהצע"צ - ודאי אצלנו).

ועפ"ז בנושאי שבת החמורים שספקים לחומרא וכו', לכאי' הי' לנו להחמיר בלא שהה המצקת בכ"ר-DDינו ככ"ר, ולא להחשיבו לכתחילה ככ"ש, אף שבקו"א בשו"ע אדה"ז (סרג"ג סי"א) שפי' בכונת המג"א דהCPF הוה ככ"ש אף שבקו"א בשו"ע אדה"ז (סרג"ג סי"א) פי' בכונת המג"א דהCPF הוה ככ"ש ואולי יש לדחות. ובkeitohush (בדה"ש סקל"ט) הרגישי בזה, וכ' דמ"מ הוה כעירוי שנפסיק הקילוח. שהו"ע שהעתיקו בהע' קה. ויתירה מזו,afi' בכף ששאכו בהם מכ"ש, לבוי נוקפי אם יש להתריר DDינו בכלי שלישי, ואפי' בציורף כמה טעמים וסנייפים להיתר, ומכ"ש בשעה CPF בתוקף כ"ש (דבר הרגיל).

ובפרט שכ"כ להלכה בשביתת השבת (הביאו בכיאורים אותן ל' וחלק עליון) - דהרי בהלכתא רבתא לשbeta החמיר אדה"ז טوبا, אפי' בדברים שיש בזה כו"ב טעמים וסנייפים להיתר, וכח' שם הטעם משומ חשש חטא וכו'.

ולדוגמה בנווגע למלה 1) שבלא"ה לדינה קייל דאייר משום בישול אפי' בכ"ר ; 2) ואפי' לשוי המחרירה - מ"מ מלך שלנו נתבשל כבר ; 3) ואפי' נאמר שבחוור ונמהה דיןנו דבר לח שייב בא"ב - הרי הא גופא אי חווור ונמהה דיןנו כלח תלייא בפלוגתא, ובשו"ע הכריע אדה"ז בעצמו לקולא (אלא שבזה ייל שבסידורו חוזר בו ופסק להלכה (ולא רק מספק וכו') דעתינו כלח. וכן משמע ממש"כ "יש בו משום בישול", ולא כי "יש להחרירה וכיו"ב) ; 4) ועוד זאת, שלכמה דעתות אפי' בדבר לח ממש אייב בא"ב (אף דሞכח בכ"מ דעת אדה"ז מעיקרא דיןנו בא"ב יורק שבלא נצטנן נהגו להקל - וכך מהאריך בזה בפ"ג בכיאורים אותן ב'). ומ"מ החמיר אדה"ז בהנ"ל ביתר, בכדי שלא להיכנס לספק וחשש דחויב חטא וסקילה [ושוב מצאתי שהוא כי כתיב"], בעניין אחר בפ"א בכיאורים אותן לג').

ולהעיר גם מה מה שחרmir הצעץ לערות מכ"ש דוקא על משקה הטiya שנצטנן (בחיה' על הש"ס שבת מ,א) ; 1) שבלא"ה לכמה פוסקים אייב בא"ב אפי' בנצטנן (כמובא שם בצ"צ) ; 2) ואפי' למאי דקייל להחרירה בנצטנן למורי - הא הוה כ"ש, ולכמה דעתות גם באמבטி כשהוא כ"ש מותר ; 3) ואפי' להנפק בשו"ע דגם בכ"ש אסור לערות צונן לתוך חמין - הרי בנדו"ז בחמין לתוך צונן נפק בשו"ע להיתר. אלא שצירף דעת התוס' דבצוננים מועטים יש להחריר גם בחמין לתוך צונן (דהוי צונן לתוך חמין).

(15) בפ"א הע' עז הביא מס' תורה שבת (סקכ"ז) שבזמןנו לש"דין האםיטי, דוקא בזמן התלמוד שהזילו הרבה הוצרך להחט אותו הרבה. משא"כ בזמןנו, ואדרבה החמין שרווחין בהן אינם חמימים כ"כ בחמין לשתי'. אלא שכך שמותיהם כל נו"כ השו"ע שלא בעירו מאומה, ממש דלא ס"ל כוותה'. ולכאו ה"ז תלוי בב' התוי

שבתוס' ישנים (שבת מ, ב) שהקשו למה אל (רבי לר"י בן אבדימי) להניח הפק של שמן במקום שרץ ד"זודאי לא ה' ר' ו'ב' ומתרץ ד"שמא שם לא ה' יכול להפשיר. א"נ פעמים החמירו בכ"ר אף אם אין היס"ב וכן החמירו חכמים אפי' בכך לquamן גבי ספל הר' הוא כאmbטיו".

ונמצא דلتוי הא' במקום שרוחצים בפועל (לא רק כשמיכינים האmbטி לרוחיצה) ל"ש אך דאמבטו. אבלathy ה' החמירו באmbטיו (ואפי' בספל שהוא כ"ש) גם כשאין היס"ב. וטעמא בעי, די אין היס"ב מה מקום יש להחמיר, ובפרט עפמש"כ המג"א וכן העתיק אדה"ז ש"נתבשלים הצוננים" ולא רק משום גזירה (וכמו שהאריך רבב"י אותן כב וכדלקמן הערכה 16). וביתר יוקשה לשינוי הר"ן דבכ"ר ממש שרי בצוננים מרובין, ובאמבטו שהוא כ"ש - ואין היס"ב - אסור (ועי' בח' הצ"צ על הש"ס שבת לט, ג). ועכ"ע.

(16) בפ"א הערכה עח כ' דגם לדידן שמותר ליתן צוננים מרובים לתוך כ"ר, מ"מ באmbטיו יש להחמיר, כיון דלהרשב"א והר"ן אף בצוננים מרובים אסור, כ"כ בתהיל"ד ובמשנ"ב. ולאחר הנ"ל תמה על שות' מנה"י (ח'ה סכ"ג) שהתייר לשפוך צוננים מרובים לתוך מקווה חמיה שהיא כ"ר. והנה אם שיש מקום לקיים הדברים. ומדובריק ג"כ בשו"ע אדה"ז שוחף באmbטיו ש"אסור ליתן לתוכה מים צוננים", אף שצוננים מרובים מאד מותר (cdn�קמן סכ"ב) [משא"כ בשו"ע שלא נז' כן, דהמחבר לא ס"ל כן, וכדלקמן בפ"ב הע' ד] אבל לפ"ז هي' מקום לאסור גם בכ"ש והרי כך היא שי' הרשב"א לאסור באmbטוי שהוא כ"ש גם בצוננים מרובים וככ"ל דכ"מ מל' אדה"ז שכ' בסתמא לאסור לערות מים צוננים לתוך אmbטוי (כ"ש), אף שפסק קרמ"א דבכ"ר צוננים מרובים מותר.

וממן"פ, אם יש מקום להחמיר גם בדבר שאינו מפורש בשו"ע ונור"כ מצד שכן נמצא בראשונים וכו', ה"ול להחמיר כהרשב"א גם בכ"ש. ולידי, צע"ג להחמיר בדבר המפורש ברם"א ושו"ע אדה"ז ועוד להיודה. וככ"מ גם בח' הצ"צ על הש"ס (שבת לט, ג) שהביא

שיטת הרשב"א, והרבה להקשות ע"ז וסימן שהוא דוחק. גם בעורוּה"ש סתם להיתר.

ויל' דגם המשנ"ב והתהלה"ד שהחמירו מ"מ במקום מצוה - במקוה - שאני. וכ"פ בס' שערים מצוינים בהלכה לזכני הרה"ג וכ"ר הרש"ז זצ"ל ברוין. ובפרט להשיטות שהאיסור דאמבטוי הוא רק מדרבן (וכמו שהעריך בב"י אותן כב), מקום גדול להקל [ואם שדייק מל' אדה"ז "מתבשלים הצוננים" שא"ז גזירה כ"א בישול ממש, מ"מ אין הכרה שהכוונה לבישול ממש מהת'].

ואדרבה, ממש"כ אדה"ז "אסור" ולא "חייב" משמע דס"ל שהוא רק מדרבן. וכదוכזה בכ"מ שאדה"ז דיק בזה (ראה לדוגמא בסヒ"ח ס"ז, ס"ט, סי"א ועוד). והרי כר' שאינו ע"ג האש הוא רק מדרבן (וכמש"כ אדרמור הצע"צ בח"י עהש"ס שבת (מ,ב ואילך) בארכאה) וכל' אדה"ז נתנו בו שיעור כ"ז שהיס"ב, ומ"מ כותב אדה"ז ש"מבשל כ"ז שהיס"ב". ומ"מ כותב אדה"ז ש"מבשל כ"ז שהיס"ב" וע"כ דהכוונה מדרבן (וראה לקמן הע' 17). ובפרט בוגע לתבלין (כמו שהוכיח הצע"צ שם מא, א. ועייג"כ בח"י רעק"א במקומו בעי"ז ממש. וכ"כ בח"י השפ"א שם), ומ"מ כ' אדה"ז "שנתבשל בשבת" (בס"ט), זצ"ל דהינו בישול מדרבן, וא"כ כ"ה גם בנדוד'.

וכ"ז דלא כמ"ש בכיאורים אותן כב בסופו, ואי"ז סתירה למ"ש אדה"ז בהלכתא רבתא לשbetaabb שבס"י להחמיר בדברים שלדעת הרבה מגולי הראשונים י"ב איסור וכו', דהינו רק בדבר שיב"ב "איסור כרת וסקילה במיד וחיוב הטאת בשוגג ה' יכפר" כלשונו שם. וכמש"כ אדה"ז (בקור"א סקס"ח סק"ח) בטעם החומרא דבישול אחר אפי'. משא"כ באיסור מדרבן [ויל"ע בש"י אדה"ז בכישול יבש שנייה, ובתוס' ב"י לפ"ג (אות ו) כותב דין הכוונה שלכמה ראשונים יש בזה חיוב סקילה].

והזוקק לומר כן, מכח הקושיא דבמרדי אי' רק שהחמיר תע"ב. ולא הבנתי קושייתו, והרי גם אדה"ז מסיים בוגע למלה

שהמחמיר תע"ב, דס"ל שליח שנחבשל אין להקל יותר מבמלח שלהם. אבל בגוף העניין דבישול יבש שניימות, הרי לשוי זו דהוי לדבר לח, ולהשי"ד בדבר ל"ח י"ב באכ' ה"ז חיוב סקילה ממש, ולא רק "איסור סקילה". והמודרדי לא כתוב כ"א בוגע למלח, ולא עוד אלא אף נאמר שכ"ה להמודרדי גם בכל יבש שניימות שהוא רק בחומרה, מ"מ לסבירא זו עכ"פ ה"ה חיוב סקילה. ואולי כיון לזה בדבריו. וד"ל.

ובהכרח לומר, דמה שכ' אדה"ז שאסור לערות צונן לתוך אմבטוי, ולא חילק בין צונן מרובין למועדין, לפי ששם עמ"ש לאח"ז (בסכ"ב). ודווקא גדול לומר שהכריע להחמיר כהר"ן וריב"ו, דבר שלא נתפרש בנו"כ השו"ע וכוכ' (אף שדבריהם הובאו בב"י).

שוניות

הרגל נעשה טبع שני

דוד קעראל

בקובץ העורות וביאורים גליון תשכא תחת הכותרת מקורות ומקבילות לתניא כתוב הרב נ. ג. אודות הביטוי בתניא פ"יד שהרגל על כל דבר שלטון ונעשה טבע שני... ומצאתי הביטוי גם ברבינו בחיי פ' פינחס... ובמאירי [בחיבור התשובה ע' 70 מהדורות סופר] "כמו שאמרו חכמי המוסר... הרגל טבע שני ובהערות שם... לא מצאתי. אך במלון "אבן שושן" מצין במלת "הרגל" ל"פלקירה המעלתה" וא"כ זהו אפוא המקור ראשון לפגם זה שהמאירי מצין אליו - כי המאيري מביא הרבה בחכמי הגויים במסורתם בספרו שם".

ולפלא [ולא במקצת] מה שמצוין לדברים בטלים שלהם, וכנראה שגם הוא הרגיש בהקוץ שתווב באלי', לנכן מצתקד אמרו, שהמאירי מביא הרבה בחכמי הגויים במסורתם בספרו שם.